

Přelomové rozhodnutí soudu EU: Část zákona o DPH je v rozporu s unijním právem a diskriminuje české firmy

23.6.2023 - | BDO

„Verdikt soudu v Lucemburku je důležitý pro všechny české firmy, jejichž obchodní partneři skončili později v insolventci.

U neproplacených pohledávek od těchto partnerů mají dotyčné firmy právo žádat stát o sníženou platbu DPH. Spor se vedl o rozsah povinností nutných pro snížení DPH, konkrétně o to, zda nesplacené pohledávky musí pocházet z doby starší než půl roku před úpadkem,“ řekl Vít Křivánek, vedoucí týmu daňové litigace BDO Česká republika.

Rozsudek soudu padl v rámci sporu Odvolacího finančního ředitelství a firmy Elvospol zastupované právníky BDO. Elvospol dodal v listopadu 2013 zboží společnosti MPS Mont, která ale v květnu 2014 skončila v úpadku a fakturu neuhradila. Ředitelství pak odepřelo Elvospolu možnost snížení DPH (za měsíc květen 2015). Spor nejdříve řešily české soudy a od srpna 2020 soud v Lucemburku. Ten 11. listopadu 2021 rozhodl ve prospěch Elvospolu. Vycházel přitom i z vyjádření Evropské komise a české vlády.

„Rozhodnutí soudu je přelomové. Říká totiž, že český stát podmiňoval snížení DPH i neoprávněnými požadavky, čímž omezoval okruh firem, které mohly na snížení dosáhnout. Tyto diskriminované firmy by se teď mohly dožadovat kompenzace.“ upozornil Vít Křivánek.

Český stát porušuje unijní zásadu neutrality DPH

Česká podmínka, obsažená v § 44 odst. 1 českého zákona o DPH ve znění do 31. 3. 2019, je podle soudu EU v rozporu s článkem 90 unijní směrnice o společném systému daně z přidané hodnoty. Říká, že nesplacené pohledávky musí pocházet z doby starší než půl roku před úpadkem. Soud nyní rozhodl, že odporuje unijní zásadě neutrality DPH. „Soudní dvůr EU uznal, že taková podmínka zcela vylučuje možnost jakéhokoli snížení daňového základu nesplacených pohledávek, které vznikly v období šesti měsíců před insolventci firmy. Pokud by se vlivem insolvence staly pohledávky nevymahatelné, musel by daňové zatížení nést věřitel. Soudní senát uznal, že se v takovém případě jedná o automatické upírání práva na snížení základu daně, což odporuje zásadě neutrality DPH v EU,“ komentuje výsledek rozsudku Jiří Šmatlák, advokát a partner advokátní kanceláře BDO Legal.

Český stát chtěl předcházet daňovým únikům

Český stát obhajoval u soudního dvora spornou část zákona tím, že má předcházet daňovým únikům. Soud ale tento argument odmítl. „Soud konstatoval, že nesplacená pohledávka, která vznikla v období šesti měsíců před vyhlášením insolvence, se automaticky nerovná snaze dlužníka či věřitele dopustit se daňového úniku nebo se vyhýbat daňovými povinnostmi,“ dodává Vít Křivánek z BDO.

Překotný judikatorní i legislativní vývoj § 44 zákona o DPH

Jak dodává Igor Pantůček, partner BDO a expert na DPH: „V kontextu předmětného rozsudku soudního dvora je vhodné připomenout poměrně výrazné změny v náhledu soudní praxe na právní úpravu § 44 zákona o DPH.“ Historicky byla tuzemskými soudy i správci daně možnost snížení daně u pohledávek za insolvenčními dlužníky vykládána tak, že umožňovala snížení u pohledávek starších

šesti měsíců od úpadku dlužníka. V roce 2019 však Nejvyšší správní soud přišel se zcela opačným názorem, tedy opravovat lze pouze takové pohledávky, jejichž stáří není větší než 6 měsíců od úpadku dlužníka. „Jak ukázal soudní dvůr, oba dosavadní přístupy odporují unijnímu právu a neoprávněně krátí práva věřitelů na snížení odvedeného DPH,“ dodává Igor Pantůček.

Po rozsudku soudního dvora ve věci ELVOSPOL Igor Pantůček doporučuje provést okamžitou revizi těch nezaplacených pohledávek za dlužníky, které vznikly v období šest a méně měsíců před dnem rozhodnutí o úpadku jejich obchodního partnera. „Na případné snížení DPH z těchto pohledávek totiž nezbývá mnoho času“, dodává.

<https://www.bdo.cz/cs-cz/novinky/2021/prelomove-rozhodnuti-soudu-eu-cast-zakona-o-dph-je-v-rozporu-s-unijnim-pravem-a-diskriminuje-ceske>